

Een speciale kerst of Anna Koperslager 1:

Ik kende haar twintig jaar, Anna Koperslager, toen ik twee straten bij haar vandaan kwam te wonen. Ze was inmiddels oud en het jarenlang alleen zijn begon haar zwaar te vallen. Dat ik dichterbij kwam deed haar en mij plezier. In plaats van afspreken en telefoneren kon ik nu gewoon aanbellen. Niet veel later gaf ze me zelfs een huissleutel.

Ik zag haar voor het eerst op de balletschool van Elly Charlotte van Dijk waar ik samen met mijn vriendin elke week naar toe ging. Anna was een kleine, slanke, tengere vrouw met grijs half lang haar op één lengte geknipt, een treurig gezicht met blauwe ogen die af en toe straalden als zij plezier in iets had en een mond vol groene eigen tanden. Ze had zo haar persoonlijke overtuiging wat betreft tanden poetsen en mondverzorging in het algemeen. Het resultaat was veel groen en geel met sliertige restjes vlak onder het tandvlees op de tamelijk grote, door vroeger duimen naar voren staande voortanden. Ook haar adem droeg sporen van een erg eigenzinnige mondhygiëne. Het grote leeftijdsverschil met de andere deelnemers viel op. Ook haar behoorlijke kwaliteit van dansen. Zij danste uit belangstelling voor het vakgebied, voor haar conditie, maar meer nog om in contact te zijn met haar dochter Claire die in Amerika woonde en daar een goed lopende balletschool leidde.

Claire was haar enige dochter uit een kort durend huwelijk waar door de oorlog abrupt een einde aan was gekomen. Anna kwam niet over de scheiding heen. Haar enige wraak was dat ze de naam van haar man behield, waardoor er jaren later, toen haar man hertrouwde, twee mevrouwen Koperslager bestonden: een eigenlijke en een oneigenlijke. Aan haar eigen achternaam had ze een bloedhekel. Ooit verwekt om het huwelijk van haar ouders te redden voelde ze zich een ongewenst kind. Daar kwam nog bij dat ze van die ouders niet mocht worden wie ze was. De bedoeling was een studie aan de universiteit en geen creatief beroep waar haar belangstelling naar uiting en waar ze ook de aanleg voor had.

Na haar ouders manoeuvreerde zij ook zichzelf in een volmaakt oneigenlijk bestaan.

In haar moeizaam opgebouwde en het haar vaak zwaar vallende leven waren er toch dingen waar zij vreugde aan beleefde. Een daarvan was het in ere houden van de kortste dag van het jaar: **21 december**. In het jaar dat ik in haar buurt kwam nodigde ze me op die datum rond schemertijd op de thee. We zaten aan haar ronde tafel in haar sober ingerichte en zeer verwaarloosde flat. Ze was dol op die plek. Na haar scheiding had ze veel moeite gedaan om er samen met haar dochttertje te kunnen wonen. Na meer dan veertig jaar genoot ze nog steeds van de plek en van de triomf die ze voelde toen ze het appartement op twintig minuten lopen van het centrum kreeg toegewezen. Het was een van haar weinige veroveringen.

Midden op de tafel stond een koperachtig kandelaartje in de vorm van een kerstboom. 'Ik hou van kitsch', giechelde ze en zette de theepot op tafel. Naast de 'kerstboom' stond een schaal met een tulband vol geconfijte vruchtjes. Ze schonk thee in, bij zichzelf aangevuld met de onvermijdelijke scheppen suiker. 'Jij ook?', vroeg ze terwijl ze wist dat ik het niet zou nemen. 'Ook niet een beetje? Suiker bindt de etherische oliën van de thee.' Ze stond positief tegenover suiker. Ze wist er goede dingen over te vertellen. Haar vader was directeur van een suikerfabriek geweest. Ze roerde omslachtig en met grote halen rond in haar kleine porseleinen kopje, dat half vol was. Hooguit vier, vijf slokken. Ze stak de rode waxinelichtjes in de kandelaar-kerstboom aan en ging zitten. Sneed de hele kersttulband in plakken. 'Zo die eten we op', zei ze en viel stil. Ze keek naar het kaarslicht, dronk en at, verheugde zich op het vanaf nu langzaam terugkerende zonlicht. We bleven zitten tot de kaarsjes opgebrand waren. Ik deed mee met haar stilte, at en dronk met haar mee, maar ook voelde ik me bevreed. Ik leefde al lang zonder mijn ouders, zelfs mijn eigen kinderen woonden niet meer bij ons, en nu glipte ik onverwacht terug naar de basis waar ik vandaan kwam: Een eenvoudig, onbemiddeld handwerkersmilieu. Mijn opa was

schoenmaker, mijn vader schilder, mijn moeder verkoopster. Ze zouden nooit, maar dan ook nooit een tulband met geconfijte vruchten bij de supermarkt gekocht hebben, maar die zelf hebben gemaakt met roomboter en eieren van de boer. Ook zouden we één, hooguit twee plakken cake opgegeten hebben. Maar je samen overgeven aan stilte, licht en zoetigheid tot de kaarsen opgebrand waren om zo het einde van het jaar te vieren, zouden ze nooit hebben gedurfd. De stilte bij ons thuis kwam voort uit moe zijn na het werk, lezen, onnodig kwebbelen meestal vermijgend. Maar de rituele stilte, nee. Dat zelfbewustzijn, dat gevoel van eigenwaarde om zelf een wijding tot stand te brengen, dat hadden ze niet. Dat was voorbestemd aan leraren en paters.

Anna kwam uit een ongodsdienstig, liberaal en wat geld betreft fortuinlijk gezin. Ver- en gevuld verliet ik het appartement.